

KENNIS

OVERZICHT ERFELIJKE AANDOENINGEN BIJ GEZELSCHAPSDIEREN

www.licg.nl
over houden van huisdieren

*Bij alle dieren komen erfelijke aandoeningen voor. De problematiek van erfelijke aandoeningen doet zich het duidelijkst voor bij rashonden, katten, konijnen, knaagdieren, sierhoenders, sierduiven, sier- en voliere vogels, vissen en paarden (1. Fokken met recreatiedieren (2002). RDA 2002/03; 2. Fokken met recreatiedieren (2002). RDA 2002/02). In dit document vindt u een overzicht van aandoeningen die in een inventarisatie van de Raad voor Dierenaangelegenheden (2002) de hoogste prioriteit hebben gekregen. De lijst is aangevuld met aandoeningen op basis van overige bronnen, dit is in de tekst aangegeven met * voor later toegevoegde aandoeningen en (*) voor extra informatie over door de RDA reeds genoemde aandoeningen.*

Honden

Abnormale disproportionele dwerggroei (achondrodysplasie)

Dit is een stoornis waarbij de lengte- en/of diktegroei van de botten afwijkend is. Bij een aantal rassen, zoals de Engelse en Franse Bulldog en bij de Teckel wordt deze afwijking als normaal beschouwd. Bij andere rassen, zoals Labradors, wordt abnormale disproportionele dwerggroei als een genetisch bepaalde stoornis gezien en is er sprake van verminderde levensvatbaarheid. Dieren overlijden vaak kort voor, tijdens of kort na de geboorte. De aandoening is direct waarneembaar.

Abnormale proportionele dwerggroei

Voor een aantal rassen, zoals Chihuahua's en Yorkshire Terriers, wordt proportionele dwerggroei als normaal beschouwd. Bij andere rassen, zoals Duitse Herders en Labradors, komt deze afwijking sporadisch voor. Bij Duitse Herders en Saarloos wolfhonden komt deze afwijking meestal door een verstoorde ontwikkeling van de hypofyse (hypofysaire dwerggroei)(*). Dit erfert enkelvoudig recessief autosomaal over. Bij labradors bestaat dwerggroei gekoppeld aan een oogafwijking, OSD genoemd (oculoskeletal dysplasia)(*). Hiervan is de overerving onvolledig dominant. Dieren met deze aandoeningen zijn verminderd levensvatbaar. Ze sterven vaak kort voor, tijdens of kort na de geboorte of worden niet oud. De aandoening is direct waarneembaar.

Afwijkende gehoorgang

Deze polygene aandoening komt onder andere voor bij Amerikaanse Spaniëls. Ook de binnenkant van het oor kan afwijkend zijn: een dichte beharing kan daar zorgen voor pijnlijke oorontstekingen. Dit tast de fitheid en levenskracht van het dier aan, maar het kan er wel oud mee worden. De aandoening is direct waarneembaar.

Afwijkende staartvormen

Afwijkende staartvormen, zoals een knik in de staart, komen af en toe voor bij honden van verschillende rassen. Er wordt gedacht dat de knik in de staart een indicatie is voor afwijkingen in andere lichaamsdelen. Van de knik heeft de hond geen last. Met behulp van diagnostische middelen kunnen eventuele andere afwijkingen vastgesteld worden.

Aortastenose

Bij deze aandoening is de hoofdslagader die direct uit het hart komt vernauwd. Daardoor ontstaan er functiestoornissen. Op lange termijn is deze aandoening levensbedreigend. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Blauwe Dobermann syndroom (Color Mutant Alopecia)

In tegenstelling tot wat de naam suggereert, komt de aandoening niet alleen voor bij Dobermanns maar ook bij enkele andere rassen, zoals de Chihuahua. Honden met deze aandoening vertonen een plaatselijk verdikte en ontstoken huid en ondervinden daarvan veel last en vaak ook pijn. De aandoening kan op lange termijn levensbedreigend zijn; soms is euthanasie noodzakelijk. Er is sprake van een recessieve vererving en gedacht wordt dat er sprake is van additionele genetische factoren. De aandoening is direct waarneembaar.

Blue Merle syndroom

Bij deze aandoening is sprake van een plaatselijke verbleking van pigment. Honden die heterozygoot voor dit kenmerk zijn vertonen plekjes waar de vacht bleker is. Honden die homozygoot voor dit kenmerk zijn, zijn bijna helemaal wit. Vaak hebben zij ook andere aandoeningen, zoals oogaandoeningen, en zijn ze sterk verminderd levensvatbaar. De vererving is dominant en de aandoening is direct waarneembaar.

Brachycephalie

Een ander woord voor deze aandoening is kortschedeligheid. De ziekte is direct en voor iedereen zonder twijfel waarneembaar. De aandoening gaat vaak samen met een brede schedel. Honden met deze aandoening kunnen een snurkende ademhaling en ademhalingsproblemen hebben (Brachycephalic Obstructive Airway Syndrome, BOAS). Voor hen is de aandoening een aantasting van hun welzijn en gezondheid. Ook kunnen oogproblemen voorkomen (Brachycephalic Ocular Syndrome, BOS). Als gevolg van de brede schedel in verhouding tot het bekken kunnen zich ook problemen bij de geboorte voordoen; dit kan gevaarlijk zijn voor zowel de teef als haar jongen. De fitheid en levenskracht van deze dieren is aangetast, maar ze kunnen er meestal wel oud mee worden; in sommige gevallen zijn operaties nodig. De erfelijke aanleg voor deze aandoening is polygeen.

Cardiomyopathie

Deze aandoening betreft een afwijking van de hartspier die acute dood kan veroorzaken. Daarmee is de aandoening op korte termijn levensbedreigend. Daarnaast hebben dieren met deze aandoening last van benauwdheid. De afwijking is onder andere bij Dobermanns en Leonbergers vastgesteld. Met diagnostische hulpmiddelen kan worden bepaald of sprake is van cardiomyopathie.

Cataract

Deze vertroebeling van de ooglenzen kent vormen die al op jonge leeftijd optreden, maar ook vormen die later ontstaan. De vertroebeling kan op den duur een verminderd gezichtsvermogen en blindheid veroorzaken. Hoewel de fitheid en levenskracht is aangetast en het dier hinder ondervindt, kan het er wel oud mee worden. Vaak is er sprake van een enkelvoudige recessieve aanleg, maar er zijn ook dominante vormen bekend. De ziekte komt bij veel rassen voor en kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Congenitale hydrocephalus

Deze aandoening staat ook bekend als waterhoofd. Het hoofd is sterk vergroot door vochtophopingen in de hersenhouten. Congenitale hydrocephalus komt bij enkele rassen incidenteel voor en kent een slechte levensverwachting: pups die met een waterhoofd geboren worden zijn niet levensvatbaar en sterven kort voor, tijdens of na de geboorte. De aandoening is direct waarneembaar.

Craniomandibulaire osteopathie

Bij deze aandoening is sprake van een afwijking in de botgroei van de onderkaak, waardoor kauwproblemen en pijn kunnen voorkomen. Deze polygene aandoening komt onder andere voor bij enkele kortbenige terriërrassen. Het dier kan er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is wel aangetast. De aandoening is direct waarneembaar.

Degeneratieve myelopathie*

Hierbij worden zenuwen en hun omhullende laag steeds verder afgebroken, waardoor verlamingsverschijnselen ontstaan. De ziekte erft recessief over via het SOD1 gen maar niet alle honden die homozygoot zijn, worden ziek. Welke andere factoren invloed hebben op de ontwikkeling van de ziekte is nog niet duidelijk. Vaak is euthanasie noodzakelijk.

Diabetes mellitus*

Suikerziekte. Diabetes mellitus komt bij honden en katten voor en is vergelijkbaar met diabetes bij de mens. Diabetes is een complexe polygene ziekte waarbij erfelijkheid een rol speelt, maar ook andere factoren zoals lichaamsgewicht en voeding

Distichiasis

Hier is sprake van extra oogharen die de oogbol kunnen irriteren en veel pijn kunnen veroorzaken. Bij deze polygene aandoening is de fitheid en levenskracht aangetast, maar kan het dier er wel oud mee worden. De aandoening kan worden vastgesteld met diagnostische hulpmiddelen.

Duitse herder pyodermie (GSP)*

Een aandoening met zweerachtige plekken op de huid die alleen bij Duitse Herders gezien wordt. Dit geeft jeuk en pijn, in ernstige gevallen is euthanasie soms noodzakelijk.

Ectopische ureteren

Dit is een verzamelnaam voor gevallen waarbij de ligging van de ureteren (de urinewegen die van de nier naar de blaas gaan) afwijkend is. Bij teefjes wordt wel gesproken van plasteven. Soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Ectropion

Als gevolg van het uitzakken van het onderste ooglid wordt het oogslimvlies zichtbaar en kan het ontsteken. Ontstekingen zijn uiteraard pijnlijk. Het dier kan er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is wel aangetast. Deze polygene aandoening komt vooral bij brakken en dogachtigen voor en is direct waarneembaar.

Elleboogdysplasie

Deze polygene aandoening omvat een complex van gewrichtsstoornissen aan de elleboog, die pijnlijk zijn. Elleboogdysplasie komt vooral voor bij grote, zwaargebouwde honden. Er zijn verschillende gradaties van ernst. Met behulp van radiologie kan de ernst precies worden vastgesteld. In principe kan de hond er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is aangetast en in ernstige gevallen is euthanasie nodig.

Entropion

Als gevolg van het naar binnen krullen van één of beide oogleden, kunnen oogharen de oogbol irriteren. Dit is zeer pijnlijk. Het dier kan er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is wel aangetast. Deze polygene aandoening is direct waarneembaar.

Epilepsie

Deze aandoening kent een primaire en een secundaire vorm. Van de primaire vorm wordt aangenomen dat deze erfelijk is en recessief vererft. De aandoening is hinderlijk en als de epilepsie ernstige vormen aanneemt, kan euthanasie op jonge leeftijd noodzakelijk zijn.

Glaucoom

Bij deze stoornis is sprake van een verhoogde druk in de oogbol die zeer pijnlijk kan zijn en tot blindheid kan leiden. Behandeling met medicatie is mogelijk, regelmatig is een operatie nodig en soms moet het oog verwijderd worden. De fitheid en levenskracht is aangetast maar het dier kan er wel oud mee worden. Glaucoom komt regelmatig voor bij enkele rassen en kan worden vastgesteld met diagnostische hulpmiddelen.

Hemofilie

Deze ziekte is vooral bekend als bloedziekte en komt met name bij mannelijke individuen voor. Bij honden zijn er ook andere vormen van hemofilie bekend, waarbij andere genen betrokken zijn. De ziekte vererft recessief. De vorm waarin hemofilie optreedt en de ernst daarvan verschilt per ras. Bij sommige rassen komt hemofilie regelmatig voor. De fitheid en levenskracht van het dier wordt aangetast en op lange termijn is de aandoening levensbedreigend. Met diagnostische hulpmiddelen kan de aandoening vastgesteld worden.

Hernia nucleus pulposus

Deze polygene aandoening wordt ook wel teckelverlamming genoemd. Er is sprake van een verscheuring van een tussenwervelschijf in het midden van de rug. De hond heeft daardoor last van verlamningsverschijnselen en pijn. Zijn fitheid en levenskracht is aangetast en soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening komt voor bij Teckels, maar ook bij andere rassen zoals Welsh Corgi's en Beagles, en is direct waarneembaar.

Heupdysplasie

Deze polygene aandoening is de meest voorkomende erfelijke stoornis bij honden. Heupdysplasie komt vooral voor bij grote, zwaargebouwde honden. Het heupgewricht is bij deze honden misvormd en kan pijn en bewegingsstoornissen veroorzaken. Er zijn verschillende gradaties van ernst. Met behulp van radiologie kan de ernst precies worden vastgesteld. In principe kan een hond er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is aangetast en in ernstige gevallen is euthanasie nodig.

Intertrigo

Honden met deze aandoening hebben overmatige plooivorming van de huid. Doorgaans gaat het om een specifiek raskenmerk. Bij sommige rassen is er sprake van plaatselijke plooivorming, bij andere rassen treedt plooivorming over het hele lichaam op. In de plooiën kan vocht ophopen, waarna er ontstekingen kunnen ontstaan. Dit kan leiden tot voortdurende irritatie en is pijnlijk. De fitheid en levenskracht van dieren met deze polygene aandoening is aangetast, maar de dieren kunnen er wel oud mee worden. De aandoening is direct waarneembaar.

Keratoconjunctivitis sicca

Bij honden met deze aandoening wordt er onvoldoende traanvocht geproduceerd waardoor er droge ogen ontstaan. Deze droge ogen veroorzaken pijn en het tast de fitheid en levenskracht van het dier aan. Het dier kan met deze aandoening wel oud worden. De aandoening is met diagnostische hulpmiddelen vast te stellen.

Koperstapeling

Deze aandoening komt onder andere voor bij Bedlington Terriërs en Labradors. Het koper dat uit de darmen wordt opgenomen, wordt in de lever opgestapeld. Uiteindelijk heeft deze koperstapeling in de lever een fatale afloop. Het betreft een enkelvoudig recessief gebrek dat met DNA-onderzoek aangetoond kan worden.

Larynx paralyse

Bij deze aandoening is sprake van een verlamming van het strottenhoofd. Dit leidt tot slikproblemen en benauwdheid. De aandoening is op lange termijn levensbedreigend. Soms is euthanasie nodig. Vererving van de aandoening is dominant. Met diagnostische hulpmiddelen kan de ziekte worden vastgesteld.

Lensluxatie

In het geval van deze aandoening laat de lens gedeeltelijk los, waardoor er problemen met het zien kunnen ontstaan. Lensluxatie kan zelfs tot blindheid leiden en glaucoom veroorzaken. De aandoening is zeer pijnlijk. De fitheid en levenskracht van het dier is aangetast, maar het kan er wel oud mee worden. De aandoening vererft recessief en kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Leukistische doofheid

Deze recessieve aandoening gaat gepaard met een witte vacht en vaak met (gedeeltelijk) blauwe ogen. Ook bij andere diersoorten komt deze aandoening voor. Voor de hond is de aandoening hinderlijk en hoewel de fitheid en levenskracht aangetast is, kan het dier er wel oud mee worden. Soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening is direct waarneembaar.

Microphthalmos

Bij deze recessieve aandoening blijft de oogbol te klein. Het dier is direct bij de geboorte blind; zijn fitheid en levenskracht wordt daardoor negatief beïnvloed en het ondervindt hinder. Het dier kan met deze aandoening wel oud worden. De aandoening is direct waarneembaar.

Open gehemelte

Bij honden van verschillende rassen komt deze aandoening incidenteel voor. Het beeld bij deze aandoening is wisselend: soms is er sprake van een spleetje in het monddak, maar in ernstigere gevallen is het hele monddak tot en met de bovenkaak en de lip gespleten. Dit laatste beeld staat ook bekend als hazelip (labium leporinum). Operatief ingrijpen is noodzakelijk, zonder dat zijn honden met deze aandoening niet of verminderd levensvatbaar. In sommige gevallen is euthanasie noodzakelijk. De aandoening is direct waarneembaar.

Osteochondritis dissecans (OCD)

Dit betreft een ernstige vorm van osteochondrose. Bij osteochondrose doen zich in het bot groeistoornissen voor. In het geval van osteochondritis dissecans ontstaat er een losse kraakbeenflap (disc), treden er veranderingen in bot op en ontstaat een pijnlijk gewricht. Het dier kan er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is wel aangetast. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen worden vastgesteld.

Overmatige agressie

Bij verschillende rassen komt deze aandoening regelmatig voor. De aandoening kan zulke vormen aannemen dat euthanasie noodzakelijk is. Bovendien is er sprake van stress. Overmatige agressie is direct waarneembaar.

Overmatige angst

Deze aandoening komt bij verschillende rassen regelmatig voor. Soms is euthanasie noodzakelijk. Ook is er sprake van ernstige stress. Overmatige angst is direct waarneembaar.

Patella luxatie

Bij deze aandoening treedt een dislocatie van de knieschijf op. Het komt voor bij kleine honden, zoals de Chihuahua en het Kooiker hondje, maar ook bij grotere honden, zoals de Flatcoated Retriever. Als de knieschijf vaak verschuift, moet de hond hiervoor behandeld worden. Blijft de knieschijf vastzitten, dan is het dier ernstig beperkt in zijn bewegingen en wordt zijn fitheid en levenskracht aangetast. Het dier kan er wel oud mee worden. Met diagnostische hulpmiddelen kan de aandoening worden vastgesteld.

Predispositie voor tumorvorming

Het dier is gevoelig voor het ontwikkelen van tumoren. Wanneer het dier tumoren heeft, kan dit pijn veroorzaken. Op de lange termijn zijn tumoren levensbedreigend. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen worden vastgesteld.

Portosystemische shunt

Dit is een verzamelnaam voor ziekten, waarbij de bloeddorstroming van de darm, via de lever, naar het hart afwijkend is. Deze ziekte komt voor bij onder andere Cairn Terriërs en Ierse wolfshonden. De ziekte is op korte termijn levensbedreigend en kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Primaire atopie

Deze bij honden frequent voorkomende huidaandoening gaat met veel jeuk gepaard en is voor het dier heel hinderlijk. Honden met een witte vacht lijken er gevoelig te zijn, maar ook bij honden die geen witte vacht hebben vormt deze aandoening soms een ernstig probleem. Op de lange termijn kan de aandoening levensbedreigend zijn en soms is euthanasie noodzakelijk. Waarschijnlijk spelen erfelijke factoren een rol bij het optreden van primaire atopie. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen worden vastgesteld.

Progressieve retina atrofie

Deze aandoening, waarbij het netvlies zijn functie verliest (atrofie), stond ook bekend als nachtblindheid. Er zijn verschillende vormen van deze aandoening; sommige veroorzaken op jonge leeftijd blindheid, andere op latere leeftijd. Ook de wijze van vererving wisselt; soms is er sprake van een enkelvoudig recessief gebrek, maar er zijn ook dominante vormen. In het algemeen kan het dier er oud mee worden, maar is zijn fitheid en levenskracht wel aangetast. De hond ondervindt door deze aandoening immers hinder. Soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Syringomyelie*

Bij deze mogelijk polygene aandoening zijn de botten om de hersenstam vervormd omdat de hersenen als het ware te groot zijn voor de schedel. Er ontstaan holtes gevuld met hersenvocht. Dit veroorzaakt veel pijn. Verschijnselen bij honden zijn dat zij vaak krabben aan de nek en schouders tijdens het lopen, pijn uiten bij het veranderen van houding of bijvoorbeeld bij het poepen. De erfelijkheid van deze aandoening wordt vermoed, en er is een verband met miniaturisatie en brachycephalie.

De aandoening komt veel voor bij de Cavalier King Charles Spaniël. Naar schatting is ongeveer 50% van dit ras aangedaan. Het komt ook voor bij andere kleine, vaak brachycefale rassen, zoals bij de Boston Terriër, Brusselse Griffon, King Charles Spaniël, Staffordshire Bull Terriër, Chihuahua en Yorkshire Terriër.

Talgklierontsteking (sebaceous adenitis)*

Hierbij zijn de talgklieren chronisch ontstoken, waardoor droge, schilferige plekken, haarverlies en stank ontstaan.

Uitpuilende ogen

Bij sommige rassen, zoals Pekingezen, zijn uitpuilende ogen een raskenmerk. Honden met deze polygene aandoening hebben een verhoogd risico op beschadiging van de oogbol en het uit de kassen vallen van de ogen. De aandoening is pijnlijk en tast de fitheid en levenskracht van het dier aan, maar het dier kan er wel oud mee worden. Uitpuilende ogen zijn direct waarneembaar.

Von Willebrandsziekte*

Von Willebrandsziekte (vWD) is de meest voorkomende erfelijke aandoening van het bloed en de bloedvormende organen. Bij deze ziekte kan het bloed niet goed stollen, wat leidt tot bloedingen van slijmvliezen, darmen, neusbloedingen, bloeduitstortingen en langdurig bloeden bij verwondingen.

Wobbler syndroom

Als gevolg van een vergroeiing van de wervellichamen van de hals raakt de coördinatie verstoord. De hond heeft daardoor een zwaaiende gang en vertoont verlamingsverschijnselen. De aandoening kan met diagnostische middelen worden vastgesteld. Het dier kan er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is wel aangetast. Voor het dier is de aandoening hinderlijk en lastig.

Ziekte van Calvé-Legg-Perthes

Deze aandoening betreft de kop van het dijbeen en resulteert in botverval en artrose en zorgt voor pijn. Het komt voor bij onvolwassen honden en honden met een kleine lichaamsbouw. De hond kan er oud mee worden, maar zijn fitheid en levenskracht is wel aangetast. De aandoening vererft recessief en kan met diagnostische hulpmiddelen worden opgespoord.

Katten

Abnormale disproportionele dwerggroei

Dit is een stoornis waarbij de lengte- en/of diktegroei van de botten afwijkend is. Bij de 'Munchkin' (een niet erkend ras) en ook bij de Bambino Sphynx (een niet erkende 'designer kat' die een kruising is tussen de Munchkin en de haarloze Sphynx) wordt deze afwijking doelbewust gefokt. Bij andere rassen wordt het als een abnormale genetisch bepaalde stoornis gezien. De afwijking is in homozygote vorm lethaal, heterozygote dragers hebben korte ledematen wat kan leiden tot beperking van de bewegingsvrijheid van de dieren(*). Homozygote dieren overlijden vaak kort voor, tijdens of kort na de geboorte. Soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening is direct waarneembaar.

Amyloïdose

Dit betreft een aantal stofwisselingsstoornissen die er voor zorgen dat eiwit neerslaat (amyloïd). Bij Abessijnen en Somali's slaat het eiwit neer in de nieren, bij Siamezen en Oriëntaalse katten in de lever. Op de lange termijn is deze aandoening levensbedreigend. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen worden vastgesteld en is waarschijnlijk erfelijk bepaald(*).

Brachycephalie

Een ander woord voor deze aandoening is kortschedeligheid. Dit gaat vaak samen met een brede schedel. Katten met deze aandoening kunnen een snurkende ademhaling en ademhalingsproblemen hebben, wat hun gezondheid en welzijn benadeelt. Als gevolg van de brede schedel in verhouding tot het bekken kunnen zich ook problemen bij de geboorte voordoen. Andere gevolgen zijn onder andere problemen met gebit, de afvoer van traanvocht, entropion en oogirritatie doordat haren van de snuit in het oog prikken(*). De fitheid en levenskracht van deze dieren is aangetast, maar ze kunnen er wel oud mee worden. De erfelijke aanleg voor deze aandoening is polygeen; bij enkele rassen komt de aandoening regelmatig voor. De afwijking is direct waarneembaar.

Cardiomyopathie

Deze aandoening betreft een afwijking van de hartspier die de dood kan veroorzaken. Daarmee is de aandoening levensbedreigend. Daarnaast hebben dieren met deze aandoening last van sloomheid, verminderde eetlust, benauwdheid en kan de achterhand verlamd zijn. Er zijn meerdere oorzaken maar de ziekte kan erfelijk zijn, bijvoorbeeld bij de Maine Coon en Ragdoll(*). Het betreft dan een onvolledig (*)dominant verervende aandoening. Met diagnostische hulpmiddelen kan worden bepaald of sprake is van cardiomyopathie.

Cerebellaire ataxie (spasticiteit)

Als gevolg van cerebellaire ataxie heeft het dier last van krampverschijnselen. Door de ataxie vallen namelijk functies in het centrale zenuwstelsel uit en dat uit zich in de vorm van bewegingsstoornissen en kramp. Er bestaan verschillende vormen. Bij FHND (Feline Hereditary Neuroaxonal Dystrophie) komen algemene bewegingsstoornissen voor en is ook de vachtkleur afwijkend, bij een andere vorm van neuroaxonale dystrophie ziet men vooral krampen en verlamming in de achterpoten(*). Voor het dier is dit zeer hinderlijk. Zijn fitheid en levenskracht is aangetast en de aandoening is levensbedreigend. De aandoeningen vererven recessief en zijn direct waarneembaar.

Gevoeligheid voor infectieziekten

Door veranderingen in de genen die zorgen voor weerstand, kunnen katten gevoeliger worden voor infectieziekten, zoals leukemie. Soms hebben ze zelfs geen weerstand. Daarmee is dit type aandoening op lange termijn levensbedreigend. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen worden vastgesteld.

Haarloosheid

Bij Sphynxkatten is haarloosheid een raskenmerk. Het kenmerk vererft recessief; gedacht wordt dat er sprake is van het verlies van een gen. Mogelijke gezondheids- en welzijnsproblemen die hierdoor ontstaan zijn problemen met thermoregulatie, huidbeschadiging, (luchtweg)infectie, gestoorde communicatie met soortgenoten en verlies van zintuiglijke waarneming doordat meestal ook de snorharen ontbreken. Katten met haarloosheid kunnen er wel oud mee worden. De aandoening is direct waarneembaar.

Kaakmisvormingen

Door een afwijkende botgroei van de kaken, vormt de kaak zich anders dan normaal. Voor de kat kan een kaakmisvorming hinderlijk of pijnlijk zijn. Zijn fitheid en levenskracht wordt daardoor aangetast, maar het dier kan er wel oud mee worden. De aandoening vererft polygeen en is direct waarneembaar.

Leukistische doofheid

Deze aandoening komt vooral voor bij katten met een witte vacht en hangt samen met blauwe ogen. De doofheid kan eenzijdig of tweezijdig zijn. Bij katten met twee blauwe ogen is de kans op doofheid het grootst, is één oog blauw dan is die kans wat kleiner, en ook bij witte katten met twee gepigmenteerde ogen is de kans op doofheid groter dan bij niet-witte katten(*). Ook bij andere diersoorten komt deze aandoening voor. Voor de kat is de aandoening hinderlijk en hoewel de fitheid en levenskracht aangetast is, kan het dier er wel oud mee worden. De aandoening is direct waarneembaar en vererft recessief, met variabele expressie.

Patella luxatie

Bij deze aandoening gaat de knieschijf van zijn plaats. Dit wordt een dislocatie van de knieschijf genoemd. Het komt bij enkele kattenrassen regelmatig voor; bij andere rassen komt het incidenteel voor. De erfelijke vorm is vaak tweezijdig. (*)Als de knieschijf vaak verschuift, moet de kat hiervoor behandeld worden. Blijft de knieschijf vastzitten, dan is het dier ernstig beperkt in zijn bewegingen en wordt zijn fitheid en levenskracht aangetast. Het dier kan er wel oud mee worden.

Polycystic Kidney Disease

Bij deze aandoening ontstaan er blaasjes, ook wel cysten genaamd, in de nier. Daardoor kunnen de nieren niet meer goed functioneren en treden er vergiftigingsstoornissen (uremie) op. Meestal volgt dan de dood. Met diagnostische hulpmiddelen kan polycystic kidney disease vastgesteld worden. Dit komt vooral voor bij de Pers en verwante rassen en is dan autosomaal dominant(*).

Progressieve retina atrofie

Deze aandoening, waarbij het netvlies zijn functie verliest (atrofie), stond ook bekend als nachtblindheid. Het komt bij veel kattenrassen voor. Er zijn verschillende vormen van deze aandoening; sommige veroorzaken op jonge leeftijd blindheid, andere op latere leeftijd. Ook de wijze van vererving wisselt; soms is er sprake van een enkelvoudig recessief gebrek, maar er zijn ook dominante vormen. In het algemeen kan het dier er oud mee worden, maar is zijn fitheid en levenskracht wel aangetast. Soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Staartloosheid

Manxkatten hebben als typisch raskenmerk een variabele staartlengte; sommige katten zijn staartloos. Ze zijn normaal levensvatbaar maar als twee volledig staartloze katten onderling gepaard worden, is een deel van de kittens ernstig misvormd en niet levensvatbaar. Ze worden meestal dood geboren. Als de ruggengraat erg verkort is, treden meer afwijkingen op (het Manx syndroom) zoals spina bifida ('open rug') en darm- en blaasproblemen. Bij katten met een verkorte staart treedt artritis van de staart op, wat erg pijnlijk is.(*). De erfelijke aanleg is dominant met een variabele expressie. De aandoening is direct waarneembaar.

Vouwoor (osteochondrodysplasie)

Deze aandoening komt voor bij het ras "Scottish fold" en enkele andere rassen met vouworen. Het is een raskenmerk met negatieve nevenkenmerken. Het oor is gevouwen door een afwijking in de vorming van kraakbeen. Door deze afwijking treden ook bij alle vouwoorkatten pijnlijke gewrichtsaandoeningen op. De dieren hebben misvormingen van de botten in poten en staart(z). De ernst van de klachten kan variëren. De aandoening vererft dominant en is direct na enkele weken waar te nemen. Deze afwijking is de reden waarom het ras niet door de FIFé erkend is.(*)

Konijnen**Epilepsie**

Deze aandoening staat ook bekend als vallende ziekte en komt af en toe voor bij witte konijnen met blauwe ogen. Het gaat dan om de rassen Witte Wener, Blauwoog Pool en Hulstlander, maar ook kruisingen. Het is een ernstige ziekte die de levensduur bekort.

Geboorteproblemen*

Bij kleine dwergkonijnen kunnen zich geboorteproblemen voordoen, doordat het bekken van de vrouwelijke dieren te klein is om de jongen door te laten. Ook is vaak de vruchtbaarheid verminderd.

Glaucoom*

Een verhoogde oogboldruk als gevolg van een afvoerproblemen van het vocht in het oog. Dit komt onder andere voor bij witte Nieuw Zeelanders. Dit veroorzaakt pijn en het oog puilt uit. Soms is het nodig het oog te verwijderen.

Kleurslag bij 'tekeningkonijnen'

Tekeningkonijnen zijn konijnen die grotere of kleinere pigmentvlekken hebben in een verder witte vacht. Voorbeelden daarvan zijn de rassen Lotharinger, Papillon en Rijnlander. Als er met de dieren gefokt wordt, is een deel van de nakomelingen licht getekend tot vrijwel wit en minder levensvatbaar. Ze blijven achter in gewicht, hebben een verminderde fitheid en levenskracht en weerstand en sterven bij een verzorging die niet optimaal is.

Olifantstanden

Bij deze aandoening ontstaan er gebitsproblemen door een misvorming van de kaak. De aandoening komt incidenteel bij verschillende rassen voor, maar relatief vaak bij dwergrassen(*). Soms is bij hen de onderkaak te lang ten opzichte van de bovenkaak. De tanden slijten dan niet meer goed op elkaar af. Meestal zijn het de tanden van de onderkaak die de bek uitgroeien, terwijl de boventanden naar binnen krullen. Daardoor raakt het mondslijmvlies beschadigd en ontstaan er problemen met de voedselopname. Als de tanden niet regelmatig worden bijgewerkt is dit levensbedreigend.

Overmatige dwerggroei

Dwergkonijnen danken hun kleine, bolle kop en korte oren aan de dwergfactor. Een dwergkonijn is heterozygoot voor de dwergfactor. Overmatige dwerggroei komt voor bij dieren die homozygoot zijn voor de dwergfactor, en vooral bij kleurdwergen en Pooltjes. Deze dieren worden wel 'dubbele dwergen' of 'peanuts' genoemd, zijn nauwelijks levensvatbaar en sterven binnen enkele dagen(*).

Overmatig lange oren

Engelse Hangoren hebben lange oren. Ze zijn zo lang in verhouding tot hun lichaamslengte dat ze een groter risico lopen om hun oren te beschadigen. Bovendien worden de dieren gehinderd in hun natuurlijke voortbeweging.

'Splay leg'*

Een aandoening waarbij één of beide achterpoten en soms ook de voorpoten van het konijn niet in staat zijn het gewicht van het dier te dragen. Het konijn zakt langzaam door zijn poten heen en draait deze naar buiten toe, waardoor het konijn zich moeilijk tot niet kan voortbewegen, afhankelijk van de ernst van de aandoening.

Knaagdieren**Epilepsie***

Bij de Mongoolse gerbil komt epilepsie voor. De gevoeligheid daarvoor heeft een genetische basis en lijkt samen te hangen met de vachtkleur.

Evenwichtsstoornis*

Bij muizen komt een erfelijke afwijking voor waarbij de dieren een verstoord evenwicht hebben en zich niet normaal kunnen voortbewegen. Deze staan bekend als 'Japanse dansmuizen'.

Megacolon*

Bij ratten komt een afwijking voor waarbij de darm niet goed werkt. De ontlasting wordt niet naar buiten gewerkt waardoor verstopping en een opgeblazen achterlijf ontstaat en de darm verwijd wordt. Ook worden voedingsstoffen niet meer goed opgenomen. Uiteindelijk overlijdt het dier of is euthanasie nodig. De aandoening hangt samen met bepaalde vachttekeningen, vooral met witte vlekken op de kop zoals een bles. Ook bij muizen komt deze aandoening voor.

Roanfactor

De Roanfactor staat ook bekend als schimmelfactor. De aandoening komt voor bij cavia's. Het dier heeft tussen normaal gepigmenteerde haren over het hele lichaam ook witte haren. Als twee roankleurige cavia's samen nakomelingen krijgen, zijn de bijna witte dieren verminderd levensvatbaar. Ook blindheid, doofheid, skeletafwijkingen en (te) kleine ogen (microphthalmus) komen bij deze dieren voor.

Satijnziekte (osteodystrofie)*

Bij cavia's met satijnbeharing komt satijnziekte voor. Hierbij wordt geen nieuw calcium in de botten ingebouwd, maar in plaats daarvan wordt bindweefsel afgezet. Het skelet verliest daardoor zijn stevigheid. De cavia beweegt steeds moeilijker, heeft pijn en rust veel, vaak met de achterpoten opzij om ze te ontlasten. Uiteindelijk kan verlamming ontstaan. Vaak is euthanasie noodzakelijk.

Paarden**Anophtalmie**

Bij deze aandoening, die enkelvoudig recessief vererft, ontbreekt de oogbol. Dit komt incidenteel bij enkele rassen voor. Voor het dier is de aandoening zeer hinderlijk en soms is euthanasie noodzakelijk. Uiteraard is de aandoening direct waarneembaar.

Brachygnatia

Er is sprake van een overbeet (varkensmond) of een onderbeet (snoekebek). Hierdoor slijten de tanden niet goed en kan het dier slecht eten. In een aantal gevallen is ingrijpen mogelijk, bijvoorbeeld met een beugel en door de tanden regelmatig bij te vijlen(*). In sommige gevallen, als een paard nauwelijks of helemaal niet zelfstandig kan eten, is euthanasie noodzakelijk. De aandoening is direct waarneembaar.

Cerebellaire ataxie

Het achterste deel van de kleine hersenen is afwijkend, waardoor de bewegingscoördinatie is verstoord. Dit is een enkelvoudig recessief verervende aandoening. Wanneer een veulen met deze afwijking geboren wordt, is dit vaak al kort na de geboorte te zien. Omdat het risico op ongevallen bij deze dieren groter is, wordt in het belang van het dier vaak voor euthanasie gekozen(*). Cerebellaire ataxie komt incidenteel voor bij enkele rassen, waaronder het Arabische volbloed, en is zeer hinderlijk. Het is direct waarneembaar.

Cryptorchidie*

Hierbij zijn één of beide testikels niet ingedaald, deze bevinden zich dan nog in het lieskanaal of in de buik. Deze paarden worden ook wel klophengsten genoemd. Het dier heeft hier zelf geen last van, maar kan wel verminderd vruchtbaar zijn. Omdat deze afwijking erfelijk is, moeten deze hengsten niet gebruikt worden voor de fokkerij.

Dwerggroei*

Bij paarden kan dwerggroei proportioneel of disproportioneel zijn. Bij disproportionele dwerggroei, ziet men vaak een afwijkende botstructuur, met zichtbaar vergroeiingen in de benen. Andere symptomen zijn een te groot hoofd of waterhoofd, een verkorte onderkaak (overbeet), hangende oren en een afwijkende vacht. Dwerggroei komt onder andere bij Friese Paarden en bij Amerikaanse Minipaarden voor. Dwerggroei is niet te genezen. Een paard met dwerggroei zal over het algemeen specifieke zorg nodig hebben, bijvoorbeeld omdat het paard veel moeite heeft met eten. Vaak zal in het belang van het dier gekozen worden voor euthanasie.

Hereditary Equine Regional Dermal Asthenia (HERDA)*

HERDA is een erfelijke huidaandoening die met name voorkomt in de Amerikaanse Quarter Horse. Hierbij laat de buitenste huidlaag los van de onderliggende huidlagen. De huid kan snel scheuren, maar er kunnen ook blaren ontstaan, wat weer in littekens resulteert. Er is geen genezing mogelijk en paarden met deze aandoening zijn niet geschikt als rijpaard. Er bestaat een DNA test voor HERDA.

Hernia inguinalis en scrotalis

Een liesbreuk of een zakbreuk is op korte termijn levensbedreigend als niet operatief wordt ingegrepen. De aandoening komt incidenteel voor bij een of enkele rassen en is hinderlijk en soms ook pijnlijk. Hij vererft recessief en is direct waarneembaar.

Hernia umbilicalis

Deze aandoening is ook bekend als een navelbreuk. Er is sprake van een recessieve vererving. Een kleine navelbreuk heelt vaak binnen een half jaar vanzelf. Een ernstige navelbreuk is op korte termijn levensbedreigend als niet operatief wordt ingegrepen. Deze aandoening komt incidenteel voor bij een of enkele rassen. Een navelbreuk is direct waarneembaar.

Hyperkalemic Periodic Paralysis Disease (HYPP)*

HYPP is een spierziekte die vooral voorkomt bij Quarter Horses, Appaloosas en Paints. Symptomen van HYPP zijn spiertrillingen, verlamingsverschijnselen en luide ademhalingsgeluiden. Soms kan een aanval leiden tot een plotselinge dood. HYPP is niet te genezen, maar er zijn mogelijkheden om, door de hoeveelheid kalium in het bloed te verlagen, de kans op een aanval te verminderen.

Laryngeal Hemiplegia (cornage)*

Dit is een verlamming van de stemband, waardoor de luchtdoorgang vernauwd raakt. In 95 procent van de gevallen blijkt cornage een erfelijke achtergrond te hebben. Een paard hoeft zelf niet per se last te hebben van deze vernauwde toegang richting de longen. Kenmerkend voor cornage is een fluitend bijgeluid bij inademen.

Lethal White Disease (LWS)*

Deze erfelijke afwijking wordt gezien bij de Paint, Pinto, Quarter Horse, miniatuurpaarden en Engelse volbloeden. Bij deze afwijking zijn de zenuwbanen van het laatste deel van de darmen niet goed ontwikkeld, waardoor de peristaltiek van het darmkanaal niet werkt. Het wordt met name gezien bij witte of bijna witte veulens. LWS is dodelijk en om een veulen lijden te besparen wordt vaak meteen voor euthanasie gekozen.

Microphthalmie

Bij deze aandoening, die enkelvoudig recessief vererft, is de oogbol kleiner dan normaal. Dit komt incidenteel bij enkele rassen voor. Voor het dier is de aandoening hinderlijk en soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening is direct waarneembaar.

Osteochondritis dissecans

Als gevolg van het verweken van bot en kraakbeen op de gewrichtsvlakken ontstaat aseptische necrose. Dit betekent dat het bot doodgaat, zonder dat er sprake is van ziektekiemen zoals virussen of bacteriën. Stukken losgeraakt kraakbeen irriteren en beschadigen het gewricht.(*). Hoewel de fitheid en levenskracht van het dier is aangetast, kan het er wel oud mee worden en soms is een operatie mogelijk. Soms is echter euthanasie noodzakelijk. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen worden vastgesteld.

Patella luxatie

Bij deze polygene aandoening gaat de knieschijf van zijn plaats. Dit wordt een dislocatie van de knieschijf genoemd. Het komt bij enkele paardenrassen incidenteel voor, met name bij miniatuurpaarden en Shetland pony's(*). Als de knieschijf vaak verschuift, moet het paard hiervoor behandeld worden. Voor het dier is de aandoening hinderlijk en hoewel zijn fitheid en levenskracht is aangetast, kan het dier er wel mee oud worden. Soms is het dier echter ongeschikt voor gebruik. De aandoening is direct waarneembaar.

Podotrochleose

Ook wel 'hoefkatrol' genoemd. Bij deze aandoening is er sprake van een botstoornis in een bot, het sesambeentje, vlakbij de hoef. Daardoor ontstaat chronische kreupelheid. Podotrochleose kan niet genezen worden, maar door een goede hoefverzorging en juiste training kan een paard vaak nog wel gebruikt worden. Soms is euthanasie noodzakelijk. De aandoening komt incidenteel voor bij enkele rassen, waaronder het Nederlandse warmbloedpaard. De erfelijke aanleg is polygeen. De aandoening kan met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

PolySaccharide Storage Myopathy (PSSM)*

Dit is groep spieraandoeningen waarbij suikermoleculen stapelen in de spiercellen, wat leidt tot spierproblemen. PSSM1 wordt veroorzaakt door een genetische mutatie in het glycogeen synthase 1 gen (GYS1). Deze aandoening komt voor bij verschillende rassen (o.a. Quarter Horses, Paint Horses en verschillende trekpaardenrassen). PSSM1 is erfelijk (autosomaal dominant). PSSM2 is een groep verschillende spieraandoeningen waarbij ook abnormale stapeling van suikermoleculen in de spiercellen optreedt en de symptomen lijken dan ook op die van PSSM1. Deze paarden hebben echter niet de genetische mutatie die hoort bij PSSM1, maar er lijken meerdere genen bij betrokken te zijn. PSSM2 komt bij diverse rassen voor.

PSSM1 kan met behulp van DNA onderzoek aangetoond worden. Voor PSSM2 is de diagnose lastiger. Er wordt DNA onderzoek aangeboden en er kunnen spierbiopten genomen worden. Dit is echter niet altijd voldoende om PSSM2 definitief aan te tonen of uit te sluiten.

De aard van de symptomen bij PSSM kan behoorlijk uiteenlopen, zelfs bij één en hetzelfde paard. Genezing van PSSM is niet mogelijk. Goed management van voeding en beweging is noodzakelijk om klachten te beperken en kwaliteit van leven te waarborgen.

Severe Combined Immunodeficiency (SCID)*

SCID is een fatale ziekte die bij mens, muis, hond, het Arabisch paard en kruisingen met Arabische paarden voorkomt. Een SCID veulen kan zelf geen antistoffen aanmaken. SCID veulens zijn ten dode opgeschreven en worden maar een tot enkele maanden oud, meestal vindt euthanasie plaats.

Spat

Spat is een aandoening van het spronggewricht, waarbij als gevolg van een benige verdikking aan de sprong kreupelheid ontstaat. De fitheid en levenskracht is aangetast want de aandoening is hinderlijk, maar het dier kan er wel oud mee worden. Soms kan het dier niet meer gebruikt worden. Spat komt incidenteel voor bij een of enkele rassen en is polygeen van aard. De aandoening kan direct en met diagnostische hulpmiddelen vastgesteld worden.

Sierhoenders**Overmatige bevedering op het hoofd**

Deze aandoening komt bij enkele hoenderrassen, waaronder de kuifhoenders, voor. Omdat de veren in de weg zitten, is het gezichtsvermogen van de dieren beperkt.

Overmatige kortbenigheid

Bij enkele hoenderrassen, zoals de chabo's, is kortbenigheid een raskenmerk. Als twee kortbenige hoenders met elkaar paren, dan is een deel van de nakomelingen verminderd levensvatbaar en sterven ze in het ei.

Overmatige voetbevedering

Bij een aantal rassen komt overmatige voetbevedering voor. De dieren ondervinden hiervan hinder bij het lopen, maar de aandoening gaat ook gepaard met een verkeerde stand van de tenen en het ontbreken van één of meerdere nagels. Ontstekingen en een verkeerde stand van de poten en tenen veroorzaken pijn, waardoor de levensduur enigszins beperkt is. Als gevolg van de overmatige voetbevedering en de hinder en pijn die de dieren daarvan kunnen ondervinden, vertonen de dieren minder natuurlijk gedrag zoals scharrelen.

Sierduiven

Almondfactor

Dit is een kleurfactor die bij een aantal duivenrassen tot een verminderde fitheid en levenskracht, blindheid en vroege sterfte(*) kan leiden. Dit is het geval bij duiven die homozygoot voor deze factor zijn.

Vliegproblemen bij tuimelaarduiven

Sommige tuimelaarduiven vertonen een spectaculaire vlucht, waarbij zij in de lucht tuimelen of duikelen. Sommige tuimelaars duiken hierbij omlaag en vliegen vlak voor ze de grond raken al tuimelend weer omhoog. Dit gaat niet altijd goed, en het komt voor dat zij tegen de grond slaan en overlijden. Oudere dieren hebben soms moeite om goed te landen, zeker als er weinig ruimte is. Bij sommige lijnen komen duiven voor die zo vaak tuimelen dat ze overal tegenaan vliegen (*).

Extreem korte snavels

Deze aandoening komt onder andere voor bij 'meeuw' duivenrassen. Doordat hun snavel erg kort is, kunnen de duiven niet zelfstandig hun eigen jongen voeren. Een uitwisseling van de eieren met die van postduiven is daarvoor een gebruikelijke oplossing.

Overmatige bevedering van het hoofd

Sommige duivenrassen hebben een kraag of krans van veren om hoofd en nek. Hierdoor hebben zij verminderd zicht.

Overmatige kropvorming

Bij deze aandoening vormt zich een ballon. Het extreem opblazen van de krop komt voor bij een aantal kropperrassen. Opblazen van de krop hoort bij het normale baltsgedrag en kan worden gestimuleerd door andere duiven of door de eigenaar. Veel duiven met extreme ballonvorming hebben hele dunne poten; daarom kost het ze moeite om in balans te blijven en niet om te vallen.

Overmatige voetbevedering

Deze aandoening komt voor bij een aantal rassen. De veren kunnen in de weg zitten bij het lopen en daarmee hinder veroorzaken.

Sidderhals

Bij de Stargarder sidderhals slaan de kop en hals regelmatig heen en weer. Dit is een onderdeel van het baltsgedrag van duiven. Duiven van dit ras zijn geselecteerd op hun baltsgedrag en vertonen het dus extra vaak en sterk, vooral bij stress en opwinding(*).

Wratvorming

Wratduiven hebben rondom de ogen en snavel wratten zitten. Dat is een raskenmerk van deze duiven. De wratten kunnen bij doorgroeien wel hinderlijk voor de duiven worden: ze kunnen het er benauwd van krijgen of krijgen last van hun ogen.

Reptielen en amfibieën

Wobbler syndroom*

Dit komt voor bij de spider morph (kleur- of patroonvariant) van de koningspython en morphs die hiervan afstammen. De dieren wiebelen met kop en nek, lijken geen goede controle te hebben over de positionering

van hun kop en houden soms de kop ondersteboven. De 'wobble' is vooral te zien als het dier opgewonden is, zoals bij het voeren. De mate waarin dit optreedt verschilt per individu. Soms is in jonge dieren geen 'wobble' te zien maar ontwikkelt deze zich later alsnog. Maar het komt ook voor dat de 'wobble' afneemt met de leeftijd.

Ook bij andere veel gekweekte reptielen kunnen problemen voorkomen, vaak vooral binnen een bepaalde morph. Er zijn onder andere aanwijzingen voor weerstandsvermindering bij luipaardgekko's en baardagamen. Er is echter nog geen onderzoek naar dergelijke problemen gedaan bij reptielen en amfibieën, waardoor nog niet duidelijk is in hoeverre dit een genetische achtergrond heeft.

Vissen

Kleurafwijkingen

Bij vissen zijn diverse kleurafwijkingen mogelijk waarbij de vis anders gekleurd is dan voor de soort gebruikelijk is, namelijk albinisme (donker pigment ontbreekt, de vis heeft rode ogen), xanthisme of xanthorisme (geel pigment overheerst), melanisme (zwart pigment overheerst) en het overheersen van rood en blauw pigment. Afwijkend gekleurde dieren waarbij rood en blauw pigment overheerst, hebben gemiddeld een kortere levensduur. Bovendien is hun weerstand minder goed. Daardoor worden ze gemakkelijker ziek. Alle aandoeningen, met uitzondering van albinisme, maken de vis bovendien gevoelig voor het ontstaan van kwaadaardige tumoren. De kleurafwijkingen zijn dus levensbedreigend op de korte termijn en zijn direct waarneembaar. De aandoening komt bij enkele rassen veel voor (5 tot 10% van de populatie).

Verandering van de kopvorm en lichaamsvorm

Er zijn vissen die weefselwoekering op de kop kennen. Bij de goudvisvariant 'Pompon' woekeren de weefsels uit beide neusgaten. Soms woekeren de weefsels tot over de ogen, waardoor het dier moeite heeft met zien. Bij de Leeuwenkop of Oranda goudvis is de kop sterk verbreed en de huid op de kop verdikt, terwijl het lichaam korter, rond en plomp is en er ook veranderingen in de vinnen zijn. Ook bij de Buffelruggoudvis (ook wel Ranchu of Eiervis) komt verandering van de kopvorm voor en zij missen een rugvin. De vissen zijn gevoeliger voor ziekten en hun evenwicht kan verstoord zijn. Voor de vissen is dit zeer hinderlijk. De aandoening is direct waarneembaar.

Verandering van de oogvorm

Bij enkele kweekrassen van de goudvis kennen de ogen een afwijkende vorm of is de positie van de ogen op de kop anders. Bij de Telescoopog zijn de ogen vergroot en puilen zij zijwaarts uit. Bij de Blaasog zitten er grote huidblazen onder de ogen. De blazen zijn gevuld met lichaamsvocht en duwen de ogen naar boven. Bij de Hemelkijker puilen de ogen uit en zijn naar boven gericht. Bij Telescoopogen zijn oogafwijkingen aangetoond die het aannemelijk maken dat ze minder goed zien, bij de Hemelkijkers is vastgesteld dat hun netvlies is aangetast, en de Hemelkijker en Blaasog kunnen alleen naar boven kijken waardoor ze een deel van hun zicht missen. De ogen van deze rassen zijn ook kwetsbaar en kunnen gemakkelijk beschadigd worden. De Hemelkijker en de Blaasog hebben bovendien geen rugvin, waardoor ze moeilijk in balans blijven.(*)

Vinvormafwijkingen

Sommige vissenrassen hebben verlengde vinnen. Meestal gaat het om de staart- en/of de rugvin. Dit kan het zwemmen en de balans benadelen. De lange vinnen zijn vatbaar voor infecties. Als het een verlenging van de aarsvin betreft, kan dit bevruchting verhinderen of belemmeren. Voor de vis is een afwijkende vinvorm dus hinderlijk. De aandoening is direct waarneembaar.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.

Versie: april 2021

© LICG

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl